

Мандрівка всього життя

«Ти побачиш своїх батьків ще п'ятнадцять разів, перш ніж вони помруть».

Далі буде історія про те, як ці прості слова змінили мое життя — і як вони можуть змінити ваше. Теплою каліфорнійського вечора у травні 2021 року я зустрівся зі старим другом, аби разом випити. Коли ми вместилися за столом, він запитав, як у мене справи. Спочатку я дав йому стандартну відповідь, до якої ми всі так звикли: «Все добре. Багато роботи!». Я сказав це з усією ненавмисною іронією сучасної епохи, де бути *зайнятим* — це почесна відзнака, *неначе життя у стресі* — це щось таке, чим варто пишатися. Коли я спитав те саме в нього, замість того щоб звично продовжити це змагання із заклопотаності, він відповів, що «викроє час для важливого», позаяк минулого року захворів його батько. Несподівана вразливість у його словах збила мене з типової стежки розмови, яка характеризує такі «зустрічі-хто-кого-пережене». Він створив нову стежку, і, замість того щоб опиратися, я ступив на неї, додавши, що життя в Каліфорнії почало набридати мені, адже я був так далеко від моїх стареньких батьків на Східному узбережжі.

Ця рідкісна емоційна відвертість викликала діалог, який змінив хід мого життя:

ДРУГ: «Як часто ти бачишся з батьками?»

Я: «Приблизно раз на рік».

ДРУГ: «Якого вони віку?»

Я: «Їм трохи за шістдесят».

ДРУГ: «Добре, отже, ти побачиш своїх батьків ще п'ятнадцять разів, перш ніж вони помруть».

Удар у живіт.

Мені довелося зробити глибокий вдих, щоб уникнути інстинктивної гнівної відповіді. Це був старий друг, який добре знав моїх батьків. Він не хотів здатися бездушним — це була просто... математика. Середня тривалість життя становить приблизно 80 років; моїм батькам було вже за шістдесят, і я бачився з ними раз на рік. Математика підказувала, що я побачу їх ще п'ятнадцять разів, перш ніж їх не стане.

Це була математика, яка розбила мене. Це була математика, яка змінила моє життя.

ГРАЄМО В ХИБНУ ГРУ

Я народився в результаті малоймовірного зіткнення двох світів — відмова від загальноприйнятих норм закладена в моїй ДНК. У 1978 році моя мати Лакшмі Редді, яка народилась і виросла в індійському Бенгалуру, полетіла на навчання до коледжу Маунт-Голіок у Південному Гедлі, що в штаті Массачусетс, із квитком в один кінець. Її батьки, певна річ, непокоїлися, що вона ніколи не повернеться додому. Друзі казали їм, що вона зустрине американця, закохається й побудує своє життя в тій далекій країні. Вони мали рацію.

Усе життя мого тата, який народився й виріс у єврейській родині в Бронксі, у Нью-Йорку, було розписане на-

перед його владним батьком. Це передбачало одруження з єврейською дівчиною і стабільну кар'єру в академічних колах. На моє щастя, доля (якщо ви в неї вірите) мала інші плани.

Неначе в сюжетному повороті фільму, їхні шляхи перетнулися у 1980 році в бібліотеці Принстонського університету, де моя мати працювала, щоб оплатити навчання на магістратурі, а батько завершував роботу над дисертацією. Її занепокоєні батьки залишилися за понад 14 тисяч кілометрів звідти, тому моя мама змогла набратися сміливості запросити його на побачення. Коли вони смакували морозиво, мій батько, який не любив ходити околяса, заявив їй: «Моя сім'я ніколи нас не прийме». Моя мати, охоплена захватом, почувши слово «нас», пропустила все решту повз вуха.

На жаль, він мав рацію; з різних причин, які сьогодні видаються незбагненними, сім'я мого батька не прийняла цих стосунків. Конфлікт настільки загострився, що зрештою він був змушений вибирати між своєю родиною й моєю матір'ю. Я ніколи не зустрічався з батьками мого тата, а він більше ніколи їх не бачив, але наслідки його рішення — обрати справжнє кохання всупереч усьому — заклали підвалини того світу, в якому я народився.

Мої дитинство і юність були впевненою, монотонною ходою до хрестоматійного визначення *успіху*. Я добре вчився в школі; можливо, не настільки, як того хотіла моя вибаглива індійська мати, яка й досі запитує: «Чому тобі не податися на медичний факультет?», — бо думками я завжди був на бейсбольному майданчику. Маючи певні природні здібності та збіса багато працюючи, я здобув стипендію, щоб грати в бейсбол у Стенфордському університеті. Ніколи не забуду виразу обличчя моєї матері, коли я повідомив їй цю новину. Невіра в те, що її сина-

невдахи, який постійно грається і ніколи не вчиться, прийняли до Стенфорду, породила безцінну реакцію.

Я прилетів до Каліфорнії з мріями про гучну кар'єру професійного бейсболіста, але коли травма плеча, яку я отримав на першому курсі, завадила цим прагненням, був змушений повернутися до занять у аудиторіях і планувати альтернативне майбутнє. Проблема полягала в тому, що я і гадки не мав про те, яке майбутнє хотів би мати.

Намагаючись розв'язати цю головоломку, я зробив те, що, на мою думку, зробила б будь-яка амбітна молода людина, — звернувся до найбагатших людей, яких я знав, і розпитав їх про їхню роботу і про те, як я міг би долучитися до неї. Я дуже добре пам'ятаю настановчу розмову з другом сім'ї, який заробив цілий статок у світі інвестицій. Він запропонував мені приєднатися до інвестиційної компанії одразу ж після навчання, і його аргументація була простою: «Ти зароблятимеш сто тисяч доларів на рік одразу, п'ятсот тисяч на рік згодом, а вже до тридцяти років матимеш більше грошей, ніж ідей стосовно того, куди їх подіти». Для мене це звучало до біса добре, якщо зважати на одне просте, фундаментальне припущення: гроші приведуть безпосередньо до успіху й щастя.

Чесно кажучи, я не впевнений, коли формально усвідомив це переконання як своє. Мій батько був науковцем, а мати — власницею малого бізнесу, нам усього вистачало, але ми однозначно не були багатими, особливо за мірками «заробляти більше грошей, ніж мати ідей стосовно того, куди їх подіти». Коли я був дитиною, то мав дуже заможного друга. У нього був неймовірний будинок, усі найновіші іграшки, і він постійно отримував найактуальніше й найкраще спортивне спорядження. Я заздрив його життю. Я ніколи не замислювався над

тим, чи справді все це робить його щасливим, чи проміняв би він, приміром, приготувану шеф-кухарем вечерю, яку їв на самоті, на їжу на винос за столом в оточенні любові. Я продовжував навчатися в коледжі серед успішних студентів, які часто вимірювали свій статус тим, хто отримав найкращу пропозицію від компаній *Goldman Sachs* або *McKinsey*, тож можна з упевненістю сказати, що моє фундаментальне бачення природи успіху та щастя було міцно закріплене тоді, коли я був готовий вступити в реальне життя.

Марка Твена часто цитують: «До біди призводить не те, що ти чогось не знаєш, а те, що ти вважаєш істинним, однак воно виявляється хибним». Коли я прислухався до поради друга моєї сім'ї й погодився на роботу в Каліфорнії, де я заробив би шестизначну суму в перший же рік, я був переконаний, що починаю свій шлях до хорошого життя; і якщо докладу зусиль, то врешті досягну цього безтурботного майбутнього, наповненого грошима й щастям.

Те, у чому я був упевнений, було помилковим, але я просто ще не усвідомлював цього.

Коли мені виповнилося тридцять, за всіма критеріями я досягнув того, чим, на мою думку, був успіх. У мене була високооплачувана робота, звання, будинок, автівка — я мав усе це. Але всередині я почувався жалюгідно. Я почав думати, що зі мною щось не так. Я провів роки з похиленою головою, працюючи годинами, вірячи, що утопічна країна успіху вже зовсім близько. На кожному кроці шляху я казав собі, що від цієї країни мене відділяє лише один бонус, одне підвищення або одна пляшка дорогого вина.

А потім одного дня я збагнув, що досягнув усього цього, і все, про що я міг думати, було: «Невже це воно?».

Помилка прибуття — це хибне припущення, що досягнення певного результату чи мети забезпечить у нашому житті тривале відчуття задоволення та втіхи. Ми помилково вважаємо, що нарешті відчуємо, що *прибули*, коли досягнемо того, що обрали своїм пунктом призначення. Мені було 30 років, і я заробляв мільйони доларів. Я *прибув*. Але відчуття щастя та вдовolenня, на яке я чекав, так і не з'явилося. Натомість я відчув знайомий жах, що потрібно робити більше, що мені ніколи не буде достатньо.

Готовий посперечатися, що я не єдиний, хто пережив такий досвід. Скільки разів річ, про яку ви мріяли в юності, ставала річчю, на яку ви нарікали після того, як отримали? Будинок, якого ви прагнули, стає будинком, який вам здається замалим, будинком, який потребує ремонту. Машина, якою ви були одержимі, стає машиною, яку ви хочете продати якнайшвидше, машиною, яка постійно стоїть в автомайстерні. Обручка, від якої сяяли очі, стає каблучкою, яку потрібно замінити через її недоліки.

Ще гірше, що невпинне прагнення до більшого за-тмарило мені красу того, що було прямо переді мною. У байці, що належить до ранніх творів Платона, філософ на ім'я Фалес Мілетський гуляє, одержимо споглядаючи зорі, аж раптом падає в колодязь, якого не помічає під ногами. Поетичний переказ Жана де Лафонтена підсумовує цю історію:

*Скільки людей у селах і містах
зanedбали свою справу головну;
свій справжній дім перетворили на руїну,
не ремонтують через хибну мрію,
в якій повітряні палаци лиш леліють¹.*

Я тягнувся до цього *повітряного замку*, не помічаючи, що дозволяю своєму *справжньому будинку* зруйнуватися: моє здоров'я погіршилося через нестачу сну та активності, мої стосунки страждали від нестачі енергії, і, як показала пронизлива математика мого друга, мій час із тими, кого я любив найбільше, був гнітюче обмежений і стрімко спливав.

Моя виняткова гонитва за грошима повільно, методично позбавляла мене повноцінного життя.

Сидячи там того теплого травневого вечора, випивши ще кілька келихів після того, як мій друг пішов, я твердо знав, що потрібно щось змінювати. Я віддавав перевагу *чомусь одному*, нехтуючи *всім іншим*.

З боку здавалося, що я виграю, але якщо це була перевага, то я почав замислюватися, чи не граю я *в хибну гру*.

ПРОБЛЕМА ТАБЛО

Найбільші відкриття в житті відбуваються не тому, що ми знаходимо правильні відповіді, а тому що ми ставимо правильні запитання.

Якщо я грав у хибну гру, тоді яка гра була б правильною?

З цього питання почався мій шлях до відкриттів. Мені потрібно було віднайти *правильну гру*, ту, яка дійсно привела б мене до життя, якого я прагнув. Я прочитав усе, що траплялося мені до рук, — сотні книг, десятки тисяч сторінок, усе, що могло б допомогти мені зорієнтуватися в лабіринті, в якому я опинився: від стародавньої класики самопомоги до сучасних бестселерів. Біографії видатних чоловіків і жінок усіх часів і народів. Релігійні тексти, епоси різних культур і легенди про подвиги героїв.